

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27.01.1977, sp. zn. 1 Tz 1/77, ECLI:CZ:NS:1977:1.TZ.1.1977.1

Číslo: 57/1978

Právní věta: I. Jestliže pachatel měl v úmyslu nezaplatit útratu v pohostinství již v době konzumace, dopouští se trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. a nikoliv trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 písm. a) tr. zák. spáchaného ke škodě vedoucího provozovny.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 27.01.1977

Spisová značka: 1 Tz 1/77

Číslo rozhodnutí: 57

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Podvod, Rozkrádání majetku v socialistickém řízení

Předpisy: 140/1961 Sb. § 3 odst. 1
§ 132 odst. 1 písm. c)
§ 250 odst. 1 písm. a) 150/1969 Sb. § 3 odst. 1 písm. c)
§ 3 odst. 4

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 57/1978 sb. rozh.

I. Jestliže pachatel měl v úmyslu nezaplatit útratu v pohostinství již v době konzumace, dopouští se trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. a nikoliv trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 písm. a) tr. zák. spáchaného ke škodě vedoucího provozovny.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 27. 1. 1977 sp. zn. [1 Tz 1/77.](#))

Nejvyšší soud ČSR shledal, že usnesením krajského soudu v Praze ze dne

13. září 1976 sp. zn. 6 To 371/76, jímž bylo zamítnuto podle § 256 tr. ř. odvolání okresního prokurátora proti rozsudku okresního soudu v Benešově ze dne 5. července 1976 sp. zn. 2 T 283/76, jímž byl obviněný M. J. uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1 písm. a) tr. zák. a odsouzen podle § 250 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců, jehož výkon byl

podle § 58 odst. 1 písm. a) tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu dvou rok, a v řízení, jež mu předcházelo, byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., toto usnesení a rozsudek okresního soudu v Benešově ze dne 5. 7. 1976 sp. zn. 2 T 283/76 zrušil a přikázal okresnímu soudu v Benešově, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Obviněný M. J. byl rozsudkem okresního soudu v Benešově ze dne 5. července 1976 sp. zn. 2 T 283/76 uznán vinným, že 10. listopadu 1975 v restauraci Na koupališti v Č. Š. si pro sebe objednal jídlo a pití, zůstal dlužen 81,60 Kčs, a ačkoliv tvrdil, že útratu zaplatí druhý den, odeslal tuto částku až

17. února 1976. V měsíci listopadu 1975 vypůjčil si od K. M., J. H. a A. M. od každého částku 100 Kčs a slíbil, že peníze v nejbližších dnech vrátí. Obviněný dluh ve slíbených lhůtách nesplnil a peníze zaslal až 17. února 1976. Jeho jednání bylo právně hodnoceno jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1 písm. a) tr. zák. a podle téhož zákonného ustanovení mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání 10 měsíců, přičemž mu byl výkon trestu podmíněně odložen na zkušební dobu 2 roků.

Okresní prokurátor podal proti tomuto rozsudku odvolání a napadal podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody.

Krajský soud v Praze odvolání okresního prokurátora dne 13. září 1976 usnesením sp. zn. 6 To 371/76 podle § 256 tr. ř. zamítl.

Generální prokurátor ČSR podal proti usnesení krajského soudu v Praze stížnost pro porušení zákona. Odůvodňuje ji tím, že byl porušen zákona usnesením krajského soudu o zamítnutí odvolání okresního prokurátora, neboť krajský soud vůbec nehodnotil, že restaurace je provozovnou Lidového spotřebního družstva Votice a E. N. pak zaměstnankyní socialistické organizace. Obviněný nezaplacením útraty v této provozovně se dopustil podvodného jednání proti majetku, který je v socialistickém vlastnictví, jež je rozkrádáním majetku v socialistickém vlastnictví. Tento skutek proto nemůže být posuzován jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1 písm. a) tr. zák. Pokud pak jde o zjištění, že obviněný si v listopadu 1975 vypůjčil od tří osob celkem 300 Kčs a tyto částky obviněný dne 17. února 1976 vrátil, aniž by byl některým ze zapůjčitelů upomenut o vrácení peněz, tu okresní soud ani krajský soud nebraly v úvahu, že peníze byly vráceny dva měsíce před zahájením trestního stíhání a tři měsíce před sdělením obvinění. Skutečnost, že obviněný nevrátil vypůjčené peníze v termínu, který slíbil, není sama o sobě důkazem pro zjištění, že při půjčce uvedl věřitele v omyl. Krajský soud měl proto po zhodnocení všech důkazů jednotlivě i v jejich souhrnu uvážit, zda tento skutek má všechny znaky trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 písm. a) tr. zák. a řádně zhodnotit, zda obviněný již v době půjčky peněz jednal v úmyslu peníze nevrátit.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal na podkladě stížnosti pro porušení zákona podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného usnesení, jakož i řízení, které mu předcházelo a zjistil, že zákon porušen byl.

Pokud jde o nezaplacení útraty ve výši 81,60 Kčs v restauraci Na koupališti v Č. Š., oba soudy hodnotily jednání obviněného jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1 písm. a) tr. zák. Restaurace Na koupališti je však provozovnou Lidového spotřebního družstva Jednota Votice, E. N. je v této provozovně vedoucí. Pokud nezaplacením útraty vznikla škoda, nemohla vzniknout na majetku E. N., nýbrž na majetku, který je v socialistickém vlastnictví. V tomto směru zůstalo neobjasněno, jakým způsobem nezaplacenou útratu zlikvidovala vedoucí pohostinství, zda částku 136 Kčs uhradila ze svých peněz, aby tak pokryla scházející tržbu, nebo zda tuto částku zahrnula do tržby, až když jí byla uhrazena. Obviněný uhradil 81,60 Kčs dne 17. února 1976, když zbytek připadl na P. Š.

Usnesení o zahájení trestního stíhání pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. je ze dne 12. dubna 1976. Bylo proto povinností obou soudů, aby zhodnotily při škodě 81,60 Kčs, zda stupeň společenské nebezpečnosti činu obviněného dosahuje stupně společenské nebezpečnosti trestného činu. I při škodě nižší než 1500 Kčs je možno posoudit rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví jako trestný čin, jestliže jsou dány okolnosti, které podstatně zvyšují stupeň nebezpečnosti činu pro společnost. Osoba obviněného, na jehož nebezpečnost se z recidivy usuzovalo, je jen jednou ze složek vytvářejících nebezpečnost trestného činu pro společnost a jen jedním z hledisek pro zjišťování jejího stupně. K správnému závěru o tom, zda recidiva podstatně zvyšuje společenskou nebezpečnost trestného činu, nelze proto dospět hodnocením samotné recidivy bez současného zhodnocení významu a závažnosti všech ostatních okolností případu. Izolované hodnocení recidivy by bylo v rozporu s pojetím trestného činu jako nedílného celku všech jeho znaků. V případech, kdy se překrývají formální znaky trestného činu a přečinu, pokud škoda nepřesahuje 1500 Kčs, je třeba ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 tr. zák. a § 1 odst. 1 zák. č. 150/1969 Sb. o přečinech podle konkrétních okolností případu určujících stupeň nebezpečnosti činu pro společnost a uvedených v § 3 odst. 4 tr. zák. posoudit, zda skutek je trestným činem nebo přečinem. Za okolnost, která zvyšuje společenskou nebezpečnost činu na stupeň nebezpečnosti trestného činu, nelze ovšem považovat jakoukoliv okolnost, nýbrž jen takovou, která stupeň nebezpečnosti činu pro společnost zvyšuje výraznějším způsobem, tedy do té míry, že společenská nebezpečnost spáchaného činu převyšuje obvyklou typovou nebezpečnost přečinu.

Takovéto konkrétní hodnocení stupně společenské nebezpečnosti jednání obviněného neobsahovala ani obžaloba, kde se pouze povšechně uvádělo, že jednání obviněného je společensky nebezpečné, zejména vzhledem k osobě pachatele, který byl již pro stejný trestný čin dvakrát soudně trestán. Rozsudek soudu prvního stupně pak uváděl, že obviněný po subjektivní stránce naplnil skutkovou podstatu trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 písm. a) tr. zák., neboť již v době půjčky jednal s úmyslem nevrátit ji ve smluvené lhůtě. v souvislosti s výrokem o trestu pak soud prvního stupně uvedl, že obviněný půjčku (v případě nezaplacení útraty ovšem o půjčku nešlo) zaplatil ještě před zahájením trestního stíhání a že podvodem získal pouze nepatrnou částku 81,60 Kčs a že nejde o jednání, které by vykazovalo vysokou společenskou nebezpečnost.

Stejně úvahy platí i stran vypůjčené částky 300 Kčs. Samotná skutečnost, že obviněný nesplnil svůj závazek k navrácení peněz ve sjednané lhůtě, ještě nedokazuje, že uvedl zapůjčitele v omyl, aby ke škodě jeho majetku se obohatil ve smyslu ustanovení § 250 odst. 1 písm. a) tr. zák. K naplnění zákonných znaků subjektivní stránky trestného činu podvodu se vyžaduje, aby bylo prokázáno, že pachatel již v době půjčky jednal v úmyslu vypůjčené peníze vůbec nevrátit nebo nevrátit je ve smluvené lhůtě nebo jednal alespoň s vědomím, že peníze ve smluvené lhůtě nebude moci vrátit a že tím uvádí zapůjčitele v omyl, aby se ke škodě jeho majetku obohatil. I v tomto případě obviněný zaslal peníze K. M., J. H. a A. M. šekovou poukázkou dne 17. února 1976, tedy před zahájením trestního stíhání, aniž by byl o navrácení peněz upomínán.

Všechny tyto skutečnosti měl hodnotit okresní soud, ale též i krajský soud, který jednal jako soud druhého stupně o dovolání okresního prokurátora, jemuž ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř. ukládá povinnost přezkoumat zákonnost a odůvodněnost všech výroků rozsudku, i správnost postupu řízení, které předcházelo rozsudku, přihlížeje přitom i k vadám, které nebyly odvoláním vytýkány.

Nejvyšší soud ČSR proto vyhověl podané stížnosti pro porušení zákona, zjištěné porušení zákona vyslovil a nezákonné rozhodnutí zrušil. Okresnímu soudu v Benešově přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Ke spravedlivému rozhodnutí je potřebné, aby okresní soud opatřil spisy o předchozích odsouzeních obviněného, aby mohl správně posoudit hledisko nebezpečnosti činu obviněného pro společnost, což má zásadní význam pro správné rozhodnutí otázky viny a trestu.